

LIETUVOS RESPUBLIKOS
TURTO AREŠTO AKTŲ REGISTRO ĮSTATYMO NR. VIII-1375 PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

2024 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujos redakcijos Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas (toliau – VIIVĮ), kuriuo įtvirtintas naujas valstybės informacinių išteklių valdysenos, valdymo ir tvarkymo modelis. VIIVĮ iš esmės pakeista *registro* sąvoka, registrą apibūrinant kaip *informacinėje sistemoje* tvarkomą registruojamą objektą ar objektus apibūdinantį duomenų rinkinį ar rinkinius, kuriems nustatomos specialios registravimo sąlygos.

VIIVĮ pakeitimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė pateikia Lietuvos Respublikos Seimui iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos įsteigtų registrų ir kadastrų, įskaitant valstybės registrus ir žinybinius registrus (toliau kartu – registrai), valstybės, kitų ir (ar) vidaus administravimo informacinių sistemų (toliau kartu – informacinės sistemos) veiklą nustatančių Lietuvos Respublikos įstatymų pakeitimo projektus, ministrai pateikia Vyriausybei tvirtinti kitų teisės aktų, nustatančių registrų ir informacinių sistemų veiklą, išskyrus jų nuostatus, projektus, informacinių sistemų ir duomenų valdytojai pakeičia ir priima kitus teisės aktus, nustatančius registrų ir informacinių sistemų veiklą.

Lietuvos Respublikos turto arešto aktų registro įstatymo Nr. VIII-1375 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) yra parengtas siekiant suderinti šiuo metu galiojančio Turto arešto aktų registro įstatymo nuostatas su VIIVĮ nuostatomis, nustatyti Turto arešto aktų registrą (toliau – Registras) sudarančius duomenų rinkinius, kurie bus tvarkomi Registro informacinėje sistemoje, Registro informacinės sistemos valdytoją ir duomenų valdytoją, nustatyti Registro duomenų tvarkymo pagrindus, Registro duomenų teisinį statusą ir kitas Registro veiklą reglamentuojančias nuostatas. Vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijos), 141 punktu, kai keičiamame teisės akte keičiama ir (ar) pripažįstama netekusiais galios daugiau kaip pusė jo straipsnių ar punktų (įskaičiuojant pildymą naujomis struktūrinėmis dalimis), visas teisės aktas dėstomas nauja redakcija. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektas dėstomas nauja redakcija.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu galiojančiame Turto arešto aktų registro įstatyme yra nustatytas Registro statusas, Registro objektas, Registro valdytojas ir tvarkytojas, Registro objekto registravimo tvarka, Registro duomenų teikėjai.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siekiant užtikrinti teisinio reguliavimo nuoseklumą ir proporcingumą, teisėkūros ekonomiškumą bei atsižvelgiant į tai, kad Registro informacinėje sistemoje tvarkomų duomenų tvarkymas grindžiamas VIIIVĮ nuostatomis, parengtas Įstatymo projektas.

Pastebėtina, kad teikiamu Įstatymo projektu turto arešto aktų registravimo teisinis reguliavimas iš pagrindų nėra keičiamas, jokių techninių ir programinių pokyčių nėra atliekama, duomenų tvarkymo procesas, Registro objektas ir tvarkomų duomenų aibė nesikeičia.

Atsižvelgiant į VIIIVĮ įtvirtintą naują valstybės informacinių išteklių valdysenos teisinio reguliavimo modelį ir duomenų valdysenos principus:

- tikslinamas Turto arešto aktų registro įstatymo pavadinimas keičiant jį į Turto arešto aktų registravimo įstatymą;¹

- naudojami VIIIVĮ reikalavimus atitinkantys terminai ir sąvokos. Vadovaujantis VIIIVĮ 2 straipsnio 31 dalimi, registrų objektai registruojami registro informacinėse sistemose (ne registruose). Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte nurodoma, kad Registro objektai registruojami *Registro informacinėje sistemoje*;

- Vadovaujantis VIIIVĮ Įstatymo projekte apibrėžiami Registro informacinėje sistemoje tvarkomi duomenų rinkiniai, nustatant, kad detalūs Registro informacinėje sistemoje tvarkomi duomenys nurodomi Registro informacinės sistemos nuostatuose;

- Derinant su naujos redakcijos VIIIVĮ nuostatomis, Įstatymo projekto 2 straipsnyje „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“ atsisakoma sąvokų „turto arešto akto įregistravimas“, „turto arešto aktų registras“, kadangi sąvokos – „įregistravimas“ kaip viena iš duomenų tvarkymo proceso dalių, taip pat ir „registras“, yra apibrėžiamos VIIIVĮ.

Taip pat Įstatymo projekte tikslinama turto arešto akto sąvoka:

- kalbos aspektu (vietoje žodžio „sudėtinių“ įrašant „sudedamųjų“);
- derinant ją su galiojančiais teisės aktais:

- 1) su Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 689 straipsnio 5 dalimi, papildoma, kad turto areštas apima ir „išplėstinį turto konfiskavimą, civilinį turto konfiskavimą ar nusikalstamu būdu užvaldyto turto grąžinimą savininkui ar teisėtam valdytojui“;

- 2) su 2024 m. birželio 25 d. priimtais Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo pakeitimais², kuriais įtvirtintos naujos mokestinių ir nemokestinių prievolių sąvokos, patikslinama, kad turto areštas taikomas siekiant užtikrinti baudų, nesumokėtų įmokų, mokestinių ir nemokestinių nepriemokų išieškojimą bei kitų įstatymų pagrindu kylančių prievolių įvykdymą.

Dėl Registro objekto

Registre registruojami teismo, antstolio, prokuroro, kito valstybės institucijos ar įstaigos pareigūno ar valstybės įgalioto asmens sprendimas, kuriuo įstatymų nustatytais pagrindais ir tvarka laikinai priverstinai apribojamos teisės *į Lietuvos Respublikoje esantį turtą*, jį areštuojant. Kaip minėta, šis teisinis reguliavimas nėra keičiamas. Toks reguliavimas buvo nustatytas vadovaujantis civilinio proceso taikomomis teisingumo nuostatomis, siejančias ginčo nagrinėjimo procedūras su turto buvimo vieta (turto arešto aktas yra viena iš priverstinių turto ribojimo priemonių), taip pat su

¹Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija parengė ir 2025-07-15 raštu Nr. S-3174 „Dėl Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo įgyvendinimo“ institucijoms pateikė rekomendacijas, skirtas įgyvendinti valstybės informacinių išteklių valdysenos teisinį reguliavimą.

² Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 1, 2, 14, 26, 86, 88, 93, 105, 106, 110 straipsnių pakeitimo įstatyme Nr. XIV-2805 įtvirtinamos naujos sąvokos, tokios kaip „ekonominė pinigine sankcija“ (MAĮ 2 str. 4¹ d.), „nemokestinė nepriemoka“ (MAĮ 2 str. 29² d.), „nemokestinė prievolė“ (MAĮ 2 str. 29³ d.).

baudžiamąjį procesą metu taikomomis priverstinėmis priemonėmis dėl nusikalstamų veikų nagrinėjamą Lietuvos Respublikos teritorijoje. Registras neturi sąveikų su užsienio registrais, kuriuose registruojamas turto areštas, todėl į Registrą įrašyti užsienio valstybėje registruoto turto duomenys nebūtų perduodami užsienio valstybėms, bei nebūtų susieti ir perduoti Lietuvos Respublikoje veikiančiomis informacinėmis sistemoms. Šiuo atveju prokurorai, priimdami nutarimus dėl užsienio valstybėje esančio turto arešto, laikosi taisyklių, nustatytų Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2018/1805 dėl nutarimų areštuoti ir nutarimų konfiskuoti turtą tarpusavio pripažinimo.

Dėl Įstatymo projekte naudojamų sąvokų

Pastebėtina, kad Registras turi sąveiką su 12 veikiančių Lietuvos Respublikos informacinių sistemų (Nekilnojamojo turto registro, Lietuvos Respublikos jūrų laivų registro, Lietuvos Respublikos vidaus vandenų registro, Lietuvos Respublikos prekių ženklų registro, Lietuvos Respublikos dizaino registro, Lietuvos Respublikos traktorių, savaigių ir žemės ūkio mašinų ir jų priekabų registro, Ginklų registro ir kitomis informacinėmis sistemomis), kurioms nedelsiant perduoda duomenis dėl turto arešto. Atsižvelgiant į šį skaičių ir laikantis teisėkūros ekonomiškumo principo, Įstatymo projekte nenurodomi konkretūs informacinių sistemų pavadinimai (Įstatymo projekte – „kitos informacinės sistemos, kuriose registruojamas turtas“).

Dėl poreikio Registro informacinės sistemos veiklą reglamentuoti atskiru teisės aktu

Registras veikia nuo 2002 m. ir yra vienintelis toks registras, kuriame centralizuotai kaupiami duomenys apie turto arešto apribojimus, taikomus tiek civiliniame, tiek baudžiamajame, tiek administraciniame procese. Šio registro specifiška lemia, kad jo objektas nėra susietas su viena konkrečia proceso rūšimi ar vienu kodeksu – turto areštas yra universali apribojimo priemonė, taikoma skirtingų institucijų ir pagal skirtingus procesinius įstatymus. Dėl šios priežasties galiojančio Turto arešto aktų registro įstatymo nuostatų neįmanoma perkelti į vieną teisės aktą, pavyzdžiui, Civilinio proceso kodeksą, nes toks sprendimas neišvengiamai sukeltų teisinio reguliavimo fragmentaciją ir neatitiktų skirtingų procesų poreikių. Be to, jei šios nuostatos būtų išskaidytos tarp Civilinio proceso kodekso, Baudžiamąjį procesą reglamentuojančio kodekso ir Administracinių nusižengimų kodekso, atsirastų rizika, kad skirtinguose procesuose būtų taikomos skirtingos taisyklės, o tai pažeistų teisinio tikrumo, aiškumo ir proporcingumo principus.

Galiojantis Turto arešto aktų registro įstatymas nustato bendrąsias, visiems procesams vienodai taikomas taisykles: registravimo terminus, atsisakymo registruoti pagrindus, išregistravimo pagrindus, duomenų viešumo ir tvarkymo tikslus, registro duomenų teisingumo prezumpciją, duomenų teikėjų pareigas ir kt. Šios nuostatos yra būtinos tam, kad būtų užtikrintas vienodas ir nuoseklus turto arešto apribojimų taikymas nepriklausomai nuo to, kuri institucija priima sprendimą (teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, antstolis, mokesčių administratorius ar kt.).

Pažymėtina, kad naujos redakcijos VIIVĮ nenumato draudimo registrą, kuris nėra pagrindinis, reguliuoti atskiru įstatymu. Priešingai – VIIVĮ suteikia lankstumo pasirinkti tinkamiausią teisinio reguliavimo formą, atsižvelgiant į registro pobūdį, duomenų jautrumą ir teisinius padarinius. Turto arešto aktų registro duomenys sukelia tiesiogines teises pasekmes nuosavybės teisėms, todėl jų tvarkymo pagrindai turi būti nustatyti įstatymu, o ne poįstatyminiais aktais. Atsisakius atskiro įstatymo ir šias nuostatas išskaidžius tarp kelių procesinių kodeksų, būtų pažeistas konstitucinis teisinio reguliavimo stabilumo principas, nes registro veikimo taisyklės taptų priklausomos nuo skirtingų kodeksų pakeitimų ir galėtų būti keičiamos fragmentiškai.

Šiuo aspektu aktuali Teisės ir teisėtvarkos komiteto 2025-12-03 išvada Nr. 102-P-47³ dėl Administracinių nusižengimų registro įstatymo pripažinimo netekusiu galios. Išvadoje pažymėta, kad registro nuostatų perkėlimas į kodeksą pažeistų teisinio reguliavimo nuoseklumą ir stabilumą, todėl tikslinga ne naikinti atskirą įstatymą, o jį tobulinti. Analogiška situacija yra ir Turto arešto aktų registro atveju: registro veikimas yra savarankiška, tarpsektorinė funkcija, kuri negali būti efektyviai reguliuojama vieno proceso kodekso rėmuose.

Atsižvelgiant į tai, siūloma išlaikyti atskirą Turto arešto aktų registro įstatymą, jį suderinant su VIIIVĮ reikalavimais. Tai užtikrina teisinio reguliavimo nuoseklumą, stabilumą, aiškumą ir proporcingumą, išvengiant nuostatų dubliavimo Civilinio proceso kodekse, Baudžiamojo proceso kodekse ir Administracinių nusižengimų kodekse bei užtikrinant vienodą turto arešto apribojimų taikymą visose proceso rūšyse.

Dėl kitų Įstatymo projekto nuostatų

Keičiamas Turto arešto aktų registro įstatymas tikslinamas redakciniu aspektu, taip pat atsisakoma toliau Įstatymo projekte nenaudojamų sąvokų tokių, kaip „Areštuoto turto administratorius“, „Areštuoto turto aprašas“, „Turto saugotojas“, kurios bus apibrėžtos Registro informacinės sistemos nuostatuose.

Pastebėtina, kad tvarkant Registrą vis dar atsiranda atvejų, kai Registro tvarkytojui pateikiami sprendimai dėl turto arešto, įregistruoto turto registre iki Turto arešto aktų registro darbo pradžios (t.y. iki 2002 m. sausio 1 d.), panaikinimo. Įvertinant tai, šiuo metu galiojančio Turto arešto aktų registro įstatymo 16 straipsnio 2 dalis (Įstatymo projekto 13 straipsnis) yra vis dar aktuali ir jos atsisakyti Įstatymo projekte kol kas negalima.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir, kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma. Priėmus Įstatymo projektą, bus užtikrintas Registro veiklą reglamentuojančių teisės aktų suderinamumas su VIIIVĮ nuostatomis.

6. Kokią įtaką Įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektu siūlomi pakeitimai įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijos prevencijai neturės.

7. Kaip Įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektu siūlomi pakeitimai įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

---

³ [XVP-783 PAGRINDINIO KOMITETO IŠVADA dėl Administracinių nusižengimų registro įstatymo Nr. XII-603 pripaži...](#)

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Vadovaujantis Teisės aktų projektų rekomendacijų 140 punktu, priėmus Įstatymo projektą, reikės keisti teisės aktus, kuriuose yra nuorodų į pakeistą teisės akto pavadinimą (taip pat tikslinant šiuose teisės aktuose nurodomas sąvokas pagal VIIIVĮ reikalavimus): Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.927 str. 3 d., Civilinio proceso kodekso 145 str. 8 d., 675 str. 3 d. ir 4 d., 680 str., 689 str. 5 dal., Baudžiamojo proceso kodekso 152 str. 2 d., 3 d. ir 6 dal., Lietuvos Respublikos draudimo įstatymą, Lietuvos Respublikos kriptoturto rinkų įstatymą, Lietuvos Respublikos civilinio turto konfiskavimo įstatymą.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekte sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis nustatytų Valstybinės kalbos įstatymo ir Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte tikslinamos turto arešto, turto disponavimo, naudojimo, valdymo teisių apribojimo sąvokos, kurios suderintos su Valstybine lietuvių kalbos komisija Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams neprieštarauja.

12. Jeigu Įstatymui įgyvendinti reikia įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektą, iki jo įsigaliojimo:

- Vyriausybė turės priimti nutarimą dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimo Nr. 314 „Dėl Turto arešto aktų registro nuostatų patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios.
- Registro informacinės sistemos valdytojas (Teisingumo ministerija) turės įsakymu patvirtinti Registro informacinės sistemos nuostatus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks Įstatymui įgyvendinti ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „Registras“, „informacinė sistema“, „turto areštas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
